

Czy dziecko jest dojrzałe do podjęcia nauki w szkole?

Odpowiedni stopień rozwoju umysłowego, społecznego, fizycznego i emocjonalnego umożliwi dziecku przystosowanie się do wymagań szkoły. Jest on wynikiem dwóch procesów: dojrzewania dziecka i procesu uczenia się.

Prawidłowy rozwój psychofizyczny to jeden z najważniejszych problemów, który nurtuje rodziców dzieci idących do szkoły. Rodzice porównują osiągnięcia dzieci z dziećmi znajomych lub wymagają od nauczycieli w przedszkolu organizowania mnóstwa dodatkowych zajęć, zapominając, że w tym wieku najważniejsza dla rozwoju dziecka jest mądra zabawa.

Gotowość szkolna

Psycholodzy, pedagodzy i nauczyciele stosują określenia gotowość szkolna lub dojrzałość szkolna. Aby ją uzyskać, rozwijają w dziecku motywację do pracy, kładą nacisk na wysiłek intelektualny, wiarę we własne siły, odporność emocjonalną, czyli to wszystko, co jest najbardziej potrzebne do osiągnięcia sukcesów edukacyjnych.

Nie wszystkie dzieci osiągają ją w tym samym wieku, wpływ na to ma zarówno indywidualny rozwój dziecka, jak i historia jego życia. Ważne jest na przykład, w jakich warunkach dziecko było wychowywane do tej pory, czy chodziło do przedszkola, miało książki, kredki, czy było aktywne fizycznie i zachęcane do samodzielności.

Co jest ważne?

Jakie powinno być dziecko, by można było określić je jako dojrzałe do podjęcia obowiązku szkolnego? Składa się na to wiele elementów. Co ważne – dojrzałość intelektualna, na którą głównie zwracają uwagę rodzice, jest tylko jednym z nich. Dojrzałość społeczna, emocjonalna, fizyczna są tak samo istotne. Koncentrowanie się tylko na sferze rozwoju dojrzałości umysłowej jest dużym błędem popełnianym przez troskliwych rodziców. Dziecko, które podejmuje naukę w szkole, powinno ujawniać zainteresowanie nauką, wykazywać się dobrym poziomem wiedzy o sobie i otaczającym świecie (jak się nazywa, gdzie mieszka, co robią rodzice, jaki jest dzień tygodnia...). Bardzo ważna jest umiejętność skupienia uwagi na danym zadaniu (szczególnie na tym nieatrakcyjnym dla dziecka), istotna jest również poprawna wymowa oraz rozumienie treści przekazywanych wiadomości. Właściwy dla wieku poziom analizy i syntezy wzrokowej i słuchowej jest niezbędny do stwierdzenia odpowiedniej gotowości.

Dojrzałość emocjonalno-społeczna

Warto dodać, że na dojrzałość ogromny wpływ ma stan zdrowia dziecka, związana z nim odporność na zmęczenie, sprawność ruchowa, sprawność manualna. Konieczna jest ustalona lateralizacja (niedopuszczalna jest oburęczność u dziecka w tym wieku). Odpowiednio zaś ukształtowana dojrzałość emocjonalno-społeczna powinna pozwolić mu między innymi na nawiązywanie prawidłowych kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi. Widoczna jest ona w umiejętności współdziałania w zespole, przestrzegania reguł, czekania na swoją kolej,

zgłaszania swoich potrzeb nauczycielowi, jak również nieabsorbowania nauczyciela cały czas swoją osobą. Nie bez znaczenia jest znaczna samodzielność dziecka oraz umiejętność radzenia sobie z uczuciami (swoimi i innych), posiadanie motywacji do skończenia rozpoczętej pracy, wrażliwość na ocenę.

Z jakich powodów dziecko nie osiąga odpowiedniej dojrzałości szkolnej? Przyczyny mogą być różne, zależne zarówno od dziecka (jego zdrowie, stan psychofizyczny), instytucji (nieodpowiedni nauczyciele, słabe wyposażenie placówki), jak i od rodziców (zły klimat emocjonalny domu, nieprawidłowe postawy wobec nauki).

Obserwowanie rozwoju (wszechstronnego!) dziecka, a w razie wątpliwości konsultacja u specjalisty i ustalenie odpowiednich form pomocy to najważniejsze zadanie rodzica.

Tajemnica sukcesu

Na koniec warto przypomnieć Raport Krajowego Centrum Klinicznych Programów Dla Niemowląt w Stanach Zjednoczonych, który jednoznacznie stwierdza, że o sukcesie dziecka w szkole decyduje nie tyle nadzwyczajna umiejętność czytania czy znajomość faktów, ile zbiór cech emocjonalnych i społecznych: pewność siebie i ciekawość, wiedza o tym, jakiego zachowania oczekuje się od niego i jak ma powściągnąć impuls, aby nie zachować się źle, umiejętność czekania, stosowania się do wskazówek i zwracania się do nauczycieli po pomoc oraz zdolność wyrażania swoich potrzeb w kontaktach z innymi dziećmi.

Iwona Chądryńska

[www. swierszczyk.pl](http://www.swierszczyk.pl)